

pretpostavke, kao stube i zalete; da ide do početka svega što je bez pretpostavke i kad ga dosegne, da onda opet natrag silazi do kraja, držeći se redom onoga, što je do početka; a kod toga da se uopće ne služi ničim, što je osjetilno, nego idejama samima po sebi radi ideja samih po sebi i da završi idejama. c

– Razumijem, ne doduše točno – ta čini mi se, da govoriš o velikoj stvari – nego samo toliko, da hoćeš odrediti, kako je jasniji onaj dio misaona bitka, što ga ogleda znanost raspravljanja, od onoga što ga ogledaju obične znanosti, kojima su pretpostavke kao početci; u njima su oni, koji to razmatraju, prisiljeni doduše razmatrati razumom a ne osjetilima, ali se ipak pričinja, da nemaju znanja o tome, premda se to može spoznati pomoću početka. To je zato, što oni ne razmatraju uspješni se do početka nego iz pretpostavaka. A čini mi se, da rad mjernikâ i sličnih ljudi zoveš razumom, a ne umom, držeći, da je razum između mnijenja i uma. d

– Shvatio si sasvim potpuno – rekoh ja. – I uzmi, da za ta četiri dijela nastaju u duši četiri stanja: za najgornji dio um, za drugi razum, trećemu daj ime vjerojatnost, a zadnjemu nagađanje, te ih poredaj razmjerno, promislivši, da onoliko, koliko je istine u onome za što su ta stanja, da toliko jasnoće i sama imaju.

– Razumijem, uzimam to na znanje i redam, kako veliš.